

דיני יחוד בסביבת עבודה חילונית ומעורבת

הקדמה ומיקוד

בשבועות הקרובים נלמד מספר סוגיות העוסקות בענייני "מגדר", היינו יחסים בין גברים לנשים. מה מותר, ומהם הקווים האדומים להבנת תורתנו ולהבנת חז"ל בסוגיות אלו ע"מ שלא להגיע לאיסורי כרתות ומיתות בית דין, וכן ע"מ לשמר את התא המשפחתי אשר נרמס ע"י התרבות המערבית הפלורליסטית ברגל גסה.

השבוע נעסוק בדיני היחוד המהווים מעין מבוא והקדמה לכלל סוגיית המגדר. בפרט ניתן דגש על יחוד במקומות העבודה שברובם מעורבים בימינו. לימודינו השבוע מתחלק לשישה חלקים (ע"פ כותרות המשנה המובאות בדפי המקורות). יש לשים לב שלרובכם שבוע הלימוד הינו קצר יותר מהרגיל ולכן יש להיעזר במיקוד ע"מ שהלימוד יתנהל בצורה טובה ויעילה.

חלק א: תוקפו של איסור יחוד מדאורייתא או מדרבנן? - בחלק זה נבאר את מקורו של איסור היחוד ואת הנ"מ הנובעת מכך. מיקוד המקורות בחלק זה: יש ללמוד בעיון את שלושת מקורות הגמ' (קידושין, ע"ז, וסנהדרין) הגמ' המרכזית הינה בקידושין עליה יש להתעכב בעיקר בסנהדרין יש להתעכב רק מהמילים אמר רב יהודה (ארבע שורות מהסוף) כל השאר מהווה רק כהקדמה להבנת שורות אלו. בהמשך יש לראות את ר"ח, המאירי, והרמב"ם ולהבין כיצד כל אחד מהם הבין את הגמ'. ע"מ להבין את דברי הרמב"ם יש לראות את הב"ש (אם הזמן לא מאפשר ניתן לדלג על הב"ש), בנוסף יש לראות את פסק השו"ע בסוגיה ע"פ דברי הציץ אליעזר.

חלק ב: יחוד עם פנויה נידה דאורייתא או דרבנן? - בחלק זה ננסה להבין מהי מדרגת איסור היחוד עם פנויה בימינו שכולן בחזקת נידות. במידה והזמן קצר ניתן לדלג על חלק זה לחלוטין.

חלק ג: טעם איסור יחוד, והאם החשש הינו מפיתוי או מאונס? - בחלק זה ננסה להבין מדוע אסרו התורה וחז"ל יחוד. מיקוד המקורות בחלק זה: יש לראות בעיקר את דברי הציץ אליעזר, על שאר המקורות (בינת אדם, חזון איש וחלקת מחוקק) ניתן לדלג.

חלק ד: דיני יחוד בכשרים ובפרוצים - בחלק זה נלמד את ההבדל שראו חז"ל בין יחוד באנשים כשרים לבין פרוצים ומי מוגדר כאדם פרוץ. מיקוד המקורות בחלק זה: יש ללמוד היטב את הגמ' בקידושין שהינה המשך ישיר לגמ' קידושין הנ"ל. בנוסף יש להבין את מחלוקת הרמב"ם והר"ן בהבנת הגמ' הנ"ל וכיצד פסקו השו"ע והרמ"א במחלוקתם לצורך כך יש להיעזר בט"ז (על דברי המגיד משנה ניתן לדלג).

חלק ה: יחוד במקומות עבודה מעורבים - חלק זה וכן החלק הבא הינם החלקים המרכזיים בלימוד ויש לשים לב שמשאירים להם די זמן בלימוד. בחלק זה נלמד את יסודות הלכות יחוד במקומות עבודה מעורבים כפי שנהוג בימינו ואת הדגשים שיש לשים לב אליהם בדיני יחוד במקומות אלו בנוסף לדיני יחוד הרגילים. מיקוד המקורות בחלק זה: יש ללמוד בעיון את הגמ' בקידושין ולהבין כיצד הבינו אותה כל אחד מהראשונים המובאים לקמן (רש"י, תוספות, ריטב"א והרמב"ם) וכן כיצד פסק השו"ע במחלוקתם, לצורך הבנת דבריו יש להיעזר בט"ז המובא לקמן (אם הזמן קצר יש לדלג על דברי הריטב"א ולראות רק את שאר הראשונים המנויים לעיל).

חלק ו: דין יחוד כשליבו גס בה - בחלק זה נלמד מהם הדגשים בדיני יחוד באישה שמצוי איתה בקשר באופן קבוע. יש לנסות להבין האם ישנו קשר בין חלק ו לחלק ה. מיקוד המקורות בחלק זה: יש ללמוד את הגמ' בעיון ולראות כיצד הבינו אותה רש"י ותוספות רא"ש והרמב"ם וכן לראות את פסק השו"ע בעניין. כ"כ יש ללמוד בעיון את דברי ערוך השולחן בעניין זה (בשעת הצורך יש לדלג על דברי הט"ז והחלקת מחוקק).

תוקפו של איסור יחוד מדאורייתא או מדרבנן?

1. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף פ עמוד ב

מתני'. לא יתייחד אדם עם שתי נשים, אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים; רבי שמעון אומר: אף איש אחד מתייחד עם שתי נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהם בפונדק, מפני שאשתו משמרתו. מתייחד אדם עם אמו ועם בתו; וישן עמהם בקירוב בשר, ואם הגדילו - זו ישנה בכסותה וזה ישן בכסותו.

גמ'. מ"ט? תנא דבי אליהו: הואיל ונשים דעתן קלות/קלה/ עליהן. מנא הני מילי? א"ר יוחנן משום ר' ישמעאל: רמז ליחוד מן התורה מניין? שנאמר: כי יסיתך אחיך בן אמן, וכי בן אמן מסית, בן אב אינו מסית? אלא לומר לך: בן מתייחד עם אמו, ואסור להתייחד עם כל עריות שבתורה. פשטיה דקרא במאי כתיב? אמר אביי: לא מיבעיא קאמר, לא מיבעיא בן אב דסני ליה ועייץ ליה עצות רעות, אלא אפילו בן אב דלא סני ליה - אימא צייתי ליה, קמ"ל. נימא, מתני' דלא כאבא שאול! דתניא: כל שלשים יום - יצא בחיק, ונקבר באשה אחת ושני אנשים, אבל לא באיש אחד ושתי נשים,

אבא שאול אומר: אף באיש אחד ושתי נשים! אפילו תימא אבא שאול, בשעת אנינות תביר יצריה. ורבנן? סברי לה כר' יצחק, דאמר רבי יצחק: מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו - אפילו בשעת אנינותו של אדם יצרו מתגבר עליו. ואבא שאול? כי כתיב ההוא - במתעם על מדותיו כתיב, והכי קאמר: מה יתעם על מדותיו? וכי גבר על חטאיו? דיו חיים שנתתי לו. ורבנן? כי ההוא מעשה דההיא איתתא, דהוה עובדא ואפיקתיה.

2. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כא עמוד א- דף כא עמוד ב

ואמר רב יהודה אמר רב: תמר בת יפת תואר היתה, שנאמר ועתה דבר - נא (על) +מסורת הש"ס: אל+ המלך כי לא ימנעני ממך. ואי סלקא דעתך בת נישואין הואי - אחתיה מי הוה שריא ליה? אלא שמע מינה בת יפת תואר היתה. ולאמנן רע ושמו יונדב בן שמעה אחי דוד (והיה) +מסורת הש"ס: ויהונדב+ איש חכם וגו'. אמר רב יהודה אמר רב: איש חכם לרשעה. ויאמר מדוע אתה ככה דל בן המלך ויאמר לו יונדב שכב על משכבך והתחל וגו' עד ועשתה לעיני את הבריה. ותקח המשרת ותצק לפניו. אמר רב יהודה אמר רב: שעשתה לו מיני טיגון. וישנאה אמנן שנאה גדולה מאד, מאי טעמא? - אמר רבי יצחק: נימא נקשרה לו, ועשאתו כרות שפכה. - וכי נקשרה לו, איהי מאי עבדה? - אלא אימא: קשרה לו נימא, ועשאתו כרות שפכה. - איני? והא דרש רבא: מאי דכתיב ויצא לך שם בגוים ביפך - שאין להן לבנות ישראל לא שער בית השחי ולא בית הערוה? - שאני תמר, דבת יפת תואר הואי. ותקח תמר אפר על ראשה (ואת כתנת) +מסורת הש"ס: וכתנת+ הפסים אשר עליה קרעה. תנא משמיה דרבי יהושע בן קרחה גדר גדול גדרה תמר באותה שעה. אמרו: לבנות מלכים כך - לבנות הדיוטות על אחת כמה וכמה, אם לצנועות כך - לפרוצות על אחת כמה וכמה. אמר רב יהודה אמר רב: באותה שעה גזרו. על הייחוד, ועל הפנויה. - ייחוד? דאורייתא הוא, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק: רמז לייחוד מן התורה מניין - שנאמר כי יסיתך אחיך בן אמך, וכי בן אם מסית בן אב אינו מסית? אלא לומר לך: בן - מתייחד עם אמו, ואין אחר מתייחד עם כל עריות שבתורה. אלא אימא: גזרו על ייחוד דפנויה.

3. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף לו עמוד ב

גופא, אמר באלי אמר אבימי נותאה משמיה דרב: פיתן ושמן, יינן ובנותיהן, כולן משמונה עשר דבר הן... בנותיהן - דאורייתא היא, דכתיב: לא תתחתן בם! דאורייתא ז' אומות, אבל שאר עובדי כוכבים לא, ואתו אינהו וגזור אפילו דשאר עובדי כוכבים. ולר"ש בן יוחי דאמר: כי יסיר את בנך מאחרי - לרבות כל המסירות, מאי איכא למימר? אלא דאורייתא אישות דרך חתנות, ואתו אינהו גזור אפילו דרך זנות. זנות נמי בבית דינו של שם גזרו, דכתיב: ויאמר יהודה הוציאוהו ותשרף! אלא, דאורייתא עובד כוכבים הבא על בת ישראל, דמשכח בתריה, אבל ישראל הבא על העובדת כוכבים לא, ואתו אינהו גזור אפי' ישראל הבא על העובדת כוכבים. הלכה למשה מסיני היא, דאמר מר: הבעל ארמית - קנאין פוגעין בו! (א"ל), +מסורת הש"ס: [אלא]+ דאורייתא בפרהסיא וכמעשה שהיה, ואתו אינהו גזור אפילו בצינעא. בצינעא נמי בית דינו של חשמונאי גזרו, [דכי אתא רב דימי אמר: ב"ד של חשמונאי גזרו], ישראל הבא על העובדת כוכבים - חייב משום נשג"א, כי אתא רבין אמר: משום נשג"א! כי גזרו בית דינו של חשמונאי ביאה, אבל ייחוד לא, ואתו אינהו גזור אפי' ייחוד. ייחוד נמי בית דינו של דוד גזרו, דאמר רב יהודה: באותה שעה גזרו על ייחוד! אמרי: התם ייחוד דבת ישראל, אבל ייחוד דעובדת כוכבים לא, ואתו אינהו גזרו אפי' אייחוד דעובדת כוכבים. ייחוד דבת ישראל דאורייתא היא! דאמר ר' יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק: רמז לייחוד מן התורה מניין? שנאמר: כי יסיתך אחיך בן אמך, וכי בן אם מסית, בן אב אינו מסית? אלא, בן מתייחד עם אמו, ואין אחר מתייחד עם כל עריות שבתורה! ייחוד דאורייתא דאשת איש, ואתא דוד וגזר אפי' אייחוד דפנויה, ואתו תלמידי בית שמאי ובית הלל גזור אפי' אייחוד דעובדת כוכבים.

4. רבינו חננאל מסכת סנהדרין דף כא עמוד א- כא עמוד ב

ייחוד של עריות אסור מן התורה ובייחוד דפנויה אמר רב באותה שעה גזרו על ייחוד דפנויה גרסי' בגמרא בפרק עשרה יוחסין עלו מבלל. אמר רב מלקין על הייחוד ואין אוסרין על הייחוד אמר רב אסי לא אמרו אלא אייחוד דפנויה אבל אייחוד דאשת איש אין מלקין דאם כן אתה מוציא לעז על בניה:

5. בית הבחירה למאירי מסכת קידושין דף פ עמוד ב

אמר המאירי לא יתיחד וכו' ר"ל אסור הוא להתייחד עם הערוה מפני שהדבר מפתח ומבוא לגלוי ערוה ואף על פי שאין היחוד בכלל מנין המצות מכל מקום איסור תורה הוא קרוי כמו שהביא דרך אסמכתא מדכתיב בן אמך כדאיתא בגמרא וכן במסכת ע"ז הקשו יחוד דעריות דאורייתא היא ור"ל שהוא איסור תורה מדרך רמז ואסמכתא

6. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כב הלכות ב-ג

לא נחשדו ישראל על משכב זכור ועל הבהמה, לפיכך אין אסור להתייחד עמהן, ואם נתרחק אפילו מייחוד זכור ובהמה הרי זה משובח, וגדולי החכמים היו מרחיקין הבהמה כדי שלא יתייחדו עמה, ואיסור ייחוד העריות מפי הקבלה. כשאירע מעשה אמנון ותמר גזר דוד ובית דינו על ייחוד פנויה, ואף על פי שאינה ערוה בכלל ייחוד עריות היא, ושמאי והלל גזרו על ייחוד כותית, נמצא כל המתייחד עם אשה שאסור להתייחד עמה בין ישראלית בין כותית מכין את שניהן מכת מרדות האיש והאשה, ומכריזין עליהן, חוץ מאשת איש שאע"פ שאסור להתייחד עמה אם נתייחד אין לוקין, שלא להוציא לעז עליה שזינתה ונמצאו מוציאים לעז על הבנים שהן ממזרים.

7. בית יוסף אבן העזר סימן כב

וכתב הרמב"ם בפכ"ב מהלכות איסורי ביאה (ה"ב) איסור ייחוד העריות מפי הקבלה וטעמא שאף ע"פ שאמרו ייחוד דאורייתא לאו למימרא שהוא כתוב בתורה שהרי אמר רמז לייחוד מן התורה מנין ולשון רמז מוכיח שאינו מפורש אלא רמז בעלמא:

8. בית שמואל סימן כב ס"ק א

אסור להתייחד - בש"ס נלמד מקרא כי יסיתך אחיך בן אמך וכי בן אם מסית ולא בן אב אלא רמז בן מתייחד עם אמו ותו' פ"ק דשבת כתבו יחוד מדאורייתא אסור וכו' הטור, והרמב"ם כתב איסור ייחוד מן הקבלה דאינו אלא רמז מתורה לכן אין מלקין אותו אלא מכות מרדות, ובכלל עריו' נכלל חיבי לאוין וכו' כפרישה ובש"ס מבואר רב אסי אמר מותר להתייחד עם אחותו לפי שעה ודר עם אמו בקביעו' וכתב הרא"ש דהלכה כרב אסי וא"י למה הרמב"ם והטור השמיטו ואפשר דס"ל אף על גב דהלכה כרב אסי במה דפליג עם שמואל אבל מה שהוסיף על המתני' לית הלכת' כוותי' כי במתני' לא תנא אלא יחוד עם אמו:

9. שולחן ערוך אבן העזר הלכות אישות סימן כב סעיף א

אסור להתייחד עם ערוה מהעריות, בין זקנה בין ילדה, שדבר זה גורם לגלות ערוה, חוץ מהאם עם בנה והאב עם בתו והבעל עם אשתו נדה. וחתן שפירסה אשתו נדה קודם שיבעול, אסור להתייחד עמה, אלא היא ישנה בין הנשים והוא ישן בין האנשים; ואם בא עליה ביאה ראשונה ואח"כ נטמאת, מותר להתייחד עמה (ועיין ביו"ד סי' קצ"ב).

10. שו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ - קונ' איסורי יחוד פרק א

...מהאמור נלמד דהרמב"ם לא יחידאי בשיטתו זאת דאיסור היחוד הוא מן הקבלה וכפי הנראה קיימי בשיטתו גם המחבר בשו"ע והדרישה לטור שם שעתיק כלשון הב"י שם בישוב דעת הרמב"ם, ובמפורש פסק כן הלבוש. לכן אינו מדויק כ"כ מ"ש החכמ"א בכלל קכ"ז סעי' א', וכן עוד כמה מהאחרונים, דרוב הפוסקים סוברים שהוא מדאורייתא, ומעמידים את הרמב"ם כיחידאי בזה. דכפי האמור רבים גם אשר עמו, ואין בידינו בזה כף ההכרעה לומר דרוב הפוסקים סוברים דלא כוותיה. ולדבר הזה אם הוא מדאורייתא ממש או רק מדברי קבלה יש תוצאות מכריעות לגבי ספיקא דדינא וספיקא דמצאות ובכדומה לזה, דאם הוא רק מדברי קבלה יש מקום יותר לדון להקל כה"ג. עיין בספר עמודי אש (אייזנשטיין) בקונטרס הספיקות אות ו' שאסף כעמיר גרנה דעות מראשונים והאחרונים שנחלקו בספק בדברי קבלה אי אזלינן להקל או להחמיר עיין שם והדברים ארוכים.

יחוד עם פנויה נידה דאורייתא או דרבנן?

11. שו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ - קונ' איסורי יחוד פרק ה

ובזה אוסיף להעיר גם על ההנחה שמחליט החכמ"א דיחוד עם נדה הוא מה"ת וממילא אסור מה"ת היחוד עם פנויות דזמנינו שרובן נדות, דהן אמנם דראית גם בספר חקרי לב חאה"ע סי' י"ז שדן בזה בהרחבה אי יחוד פנויה נדה אסור מה"ת, ומריש רצה לתלות הדבר בפלוגתא של ראשונים, ולבסוף מסיק ג"כ לומר דיחוד פנויה נדה אסור מד"ת לכ"ע עיין שם. אבל לפענ"ד נראה מוכח מדברי הגר"ש לנדא ז"ל בנודע ביהודה דסובר דגם יחוד עם פנויה נדה אינו מד"ת, והוא מדברי שו"ת נו"ב מהדו"ת חאה"ע סי' ל"ז שכותב שם בד"ה ואין לומר, לענין נידונו שם בדין מניקת משרתת, דעד כאן לא פסק הרמ"א לסמוך על הגהות מרדכי דוקא היכא דהיא מופקרת ואיכא איסור דאורייתא בלאו תהיה קדשה ובפרט אצלינו שכל הפנויות הם בחזקת נדות ואיכא מכשלה גדולה באיסור נדה שהוא בכרת, אבל בנד"ד ליכא אלא חשש יחוד עם המשרתת שהיא פנויה והמשרתת אינה פרוצה ליכא חשש לומר שתזנה עמו ואינו אלא יחוד עם פנויה וליכא איסור דאורייתא דיחוד עם פנויה מדברי קבלה שדוד ובית דינו גזרו על יחוד פנויה א"כ מנ"ל להתיר לה איסור מינקת כדי לזכות אותו שינצל מאיסור יחוד עיין שם, הרי דאע"ג דהגר"ש לנדא הזכיר בדיבורו מדבר זה שאצלינו כל הפנויות הם בחזקת נדות, בכל זאת כתב מיד לאח"כ בתוך כדי דיבור ובעוד לחלוחית הדיו קיימת עדנה ע"ז, כי אבל היחוד עם פנויות אלה אינו אסור מה"ת כי אם מדברי קבלה כפנויה בעלמא המדובר בחז"ל אשר דוד ובי"ד גזרו עליה, הרי מוכח מזה בהדיא דהיה פשוט בעיניו של הגר"ש לנדא דלענין יחוד דפנויה אין לחלק בין כשאינה נדה לבין שהיא נדה ובשניהם האיסור בהם הוא רק מדרבנן. והיינו מפני דיש היתר לאיסורו, ע"ש בחקרי לב וכן בשו"ת תורת חסד מלובלין חאה"ע סי' י"ב עיין שם, וא"כ לפי"ז יש להתיר אופן הנדון של החכמ"א אפילו בפנויות דזמנינו גם לפי טעמא של החכמ"א בלבד.

טעם איסור יחוד, והאם החשש הינו מפיתוי או מאונס?

12. שו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ - קונ' איסורי יחוד פרק כב

דבר פשוט וברור הוא דאיסור היחוד אשר כפי שמגדירו הרמב"ם בפכ"ב מה' איסור"ב ה"א ואחריו השו"ע /אה"ע/ בסי' כ"ב סעי' א' מפני שדבר זה גורם לגלות ערוה, וכפי שמגדירו המאירי לקדושין מפני שהדבר מפתח ומבוא לגלוי ערוה, אין הגזירה והחששא בזה לשמא יגרום היחוד לקרבן ויילכו אחר כך למקום אחר לסתירה וביאה, אלא הגזירה והחששא לשמא יגרום היחוד הזה כשלעצמו לגלוי ערוה. כך יוצא מפורש בגמ' וברש"י בקדושין ד' פ' ע"ב ובע"ז ד' כ"ה ע"א ביסוד איסור היחוד של איש אחד אפילו עם שתי נשים לפי שהנשים דעתן קלות ושתייהן תתרצנה לעבירה וביסוד ההיתר של אשה אחת עם ב' אנשים לפי שהאחד בוש מחבירו. וכך יוצא מפורש גם שם בקדושין בד' פ"א ע"ב ביסוד ההיתר של לקיחת תינוקת לשמירה לפי שיודעת לספר דברים ולכן לא תזנה לפנייה לפי שהיא תגלה סודה. וזהו גם נימוקי ההיתר של בעלה בעיר, וכן של יחוד עם ב' יבמות וכו', ושל פתח פתוח לרה"ר, וכן ההיתר של הרמב"ם והשו"ע להתיחד עם הרבה אנשים כשאשתו של אחד מהם שם לפי שמירתתא ולא תזנה באותה שעה, וכמו"כ זהו יסוד החילוק שבין כשרים ופריצים שלא יתביישו אחד מהשני, וכן זה שלא מהני אפי' בנשים הרבה היכא שלכו גס בהן (עיין דברים מפורשים בזה בגמ' ובמפרשים וברמב"ם וטור ושו"ע ונושאי כליהם), וכל זה לא שייך אילו היה יסוד האיסור גם מפני זאת דשמא יגרום היחוד לקירוב שיבואו עי"כ לסתירה וביאה בפעם אחרנא, כמובן. ובהיתר של רש"י בג' נשים כותב הרא"ש בסי' כ"ז לפי דאי אפשר דלא מגלו אהדדי ועוד אי אפשר לבעול כולם ע"ש. ובשו"ת הרשב"א ח"א סי' תקפ"ז, כותב נמי דכשאינו אלא שתיים אינן בושות זו מזו אבל בשעה הרבה מתביישות ואינן שומעות לו והוא נמי כשאינו רגיל עם הנשים מתבייש כשהן הרבה אבל בשעסקן עם הנשים אינן בושות הימנו ואפי' אם הם הרבה נשמעות לו והוא נמי אינו בוש מהן עיין שם. הרי דברים מוכיחים וברורים שכל המדובר וכל החשש הוא על שעת יחוד זה.

13. בינת אדם כלל קבו סעיף קטן טז

טעמא של יחוד יש לומר או משום דחיישינן שמא יבוא עליה באונס או יש לומר דלזה לא חיישינן דאם יאנס אזי היא תגלה ועל כל פנים יקבל בושא או עונש ומתיירא מזה אלא דהחשש שמא תתרצה לו.

14. חזון איש אבן העזר סימן לה אות ג

דבישראל לא מצינו שנחשדו באונס

15. חלקת מחוקק סימן כב ס"ק טו

תינוק' שהיא פחות' מבת ג' - אבל למעלה מג' אף שאין מוסרת עצמה לביא' יש לחוש לאונס ולפתוי וכ"כ הטור בתחלת הסימן ובלבד שתהא מבת ג' ולמעלה ובחנם עשה הב"ח מחלוקת בין הטור והרמב"ם עיין עליו:

דיני יחוד בכשרים ובפרוצים

16. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף פ עמוד ב-דף פא עמוד א

אמר רב יהודה אמר רב: לא שנו אלא בכשרים, אבל בפרוצים - אפילו בי עשרה נמי לא, הוה מעשה והוציאוה עשרה במטה. אמר רב יוסף: תדע, דמיחברי בי עשרה וגנבי כשורא ולא מיכספי מהדדי. נימא מסייע ליה: מוסרין לו שני תלמידי חכמים, שמא יבא עליה בדרך; תלמידי חכמים אין, אינשי דעלמא לא! שאני תלמידי חכמים, דידעי לאתרוויי ביה. אמר רב יהודה אמר רב: ל"ש אלא בעיר, אבל בדרך - עד שיהיו שלשה, שמא יצטרך אחד מהם להשתין, ונמצא אחד מתייחד עם הערוה. נימא מסייע ליה: מוסרים לו שני תלמידי חכמים, שמא יבא עליה בדרך; תרי ואיהו הא תלתא! התם כי היכי דניהוו עליה סהדי. רב ורב יהודה הוו קאזלי באורחא, הוה קאזלא ההיא אתתא קמיהו, א"ל רב לרב יהודה: דל כרעיך מקמי גיהנם. אמר ליה, והא מר הוא דאמר: בכשרים שפיר דמי! א"ל: מי יימר דבכשרים כגון אנא ואת! אלא כגון מאי? כגון רבי חנינא בר פפי וחביריו.

17. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כב הלכה ח

לא תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה עד שתהיה אשתו של אחד מהם שם

18. מגיד משנה הלכות איסורי ביאה פרק כב הלכה ח

לא תתייחד אשה אחת וכו'. משנה פרק י' יוחסין (דף פ'): לא יתייחד אדם עם שתי נשים אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים ובגמרא אר"י אמר רב לא שנו אלא בכשרין אבל בפרוצין אפילו בי עשרה נמי לא וכו' ואמר רב [לרב יהודה] לאו כשרין כגון אנן לא כגון רבי חנינא בר פפי וחביריו ולזה סתם רבינו לפי שאין כשרין כמותם. וכתב רבינו עד שתהיה שם אשתו של אחד מהם ופשוט הוא שכל שיש שם אשתו של אחד מהם מותר:

19. הר"ן על הרי"ף מסכת קידושין דף לג עמוד א

לא שנו אלא בכשרין. משמע דהיינו סתם בני אדם שלא הוחזקו בפריצות ואף על גב דבגמ' [דף פא א] אמרי' דאהדר ליה שמואל לרב יהודה דכי אמרי' בכשרי' שפיר דמי לאו כגון אנן אלא כגון ר"ח בן פפי מדת חסידות היתה שלא היה מחזיק עצמו בכשר אבל הר"ם במז"ל כתב בפרק כ"ב מהלכות איסורי ביאה לא תתייחד אשה אחת אפי' עם אנשים הרבה וכו' משמע דס"ל דמדינא קאמר [ומשום דלא שכיחי כשרים כר' חנינא בר פפי לא חשש לכתוב היתר כשרים] ותמהני א"כ למה כתב בסמוך לה ההיא דאנשים מבחוץ ונשים מבפנים כמו שאכתבנה בסמוך שנראה שאין לה ענין אא"כ אשה אחת מותרת להתייחד עם סתם ב' אנשים:

20. שולחן ערוך אבן העזר הלכות אישות סימן כב סעיף ה

לא תתייחד אשה אחת, אפילו עם אנשים הרבה, עד שתהיה אשתו של אחד מהם שם. וכן לא יתייחד איש אחד, אפילו עם נשים הרבה. הגה: וי"א דאשה אחת מתייחדת עם שני אנשים כשרים, אם הוא בעיר (טור בשם הרא"ש). וסתם אנשים, כשרים הם (ר"ן פ"י יוחסין). אבל אם הם פרוצים, אפילו עם י' אסור. וכל זה בעיר, אבל בשדה, או בלילה אפילו בעיר, בעינן שלשה. (ב"י בשם הראב"ד) אפילו בכשרים (גם זה טור בשם הרא"ש). ויש מתירין איש אחד עם נשים הרבה, אם אין עסקו עם הנשים (טור בשם רש"י).

21. ט"ז אבן העזר סימן כב ס"ק ב

אפילו עם אנשים הרבה - במשנה אמרינן דבזה אין איסור יחוד דדוקא בנשים אפילו הרבה יש איסור דדעתן קלות אבל לא באנשים אלא דאמר רב דמשנתנו דוקא בכשרים אבל בפריצות אפילו עשרה לא מהני ואמר רב עוד דכשרים היינו דוקא כגון רב חנינא וחביריו ע"כ כתב הרמב"ם בזה

לאיסור כי אין בינינו כשרים כל כך והי"א דמתיר בכשרים ס"ל דרב לא אמר כן להחמיר אלא דלא רצה ליטול עליו שם כשרים מחמת ענוה אבל באמת אפילו סתם בני אדם מקרי כשרים לענין זה דהא בסיפא לא מחמיר אלא בפריצים משמע מפורסמים לפריצים ממילא בסתם הוה בכלל כשרים כן נראה לענ"ד:

יחוד במקומות עבודה מעורבים

22. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף פב עמוד א

משנה: כל שעסקו עם הנשים לא יתיחד עם הנשים.

23. רש"י מסכת קידושין דף פב עמוד א

כל שעסקו עם הנשים - שמלאכת אומנותו נעשית לנשים והנשים צריכות לו.

לא יתייחד עם הנשים - אפילו עם הרבה נשים לפי שלבו גס בהו וכולן מחפות עליו ואילו איש אחרינא בין שתי נשים תנן (לעיל /קידושין/ דף פ:) אבל עם שלש או ארבע שפיר דמי.

24. תוספות מסכת קידושין דף פב עמוד א

לא יתייחד עם הנשים - פי' בקונט' ואפילו עם נשים הרבה ודווקא רוכל אבל איש אחר מותר וקשה להר"ם דאמר לעיל (דף פא.) אנשים מבפנים ונשים מבחוץ חוששין משום יחוד משמע דאסור להתייחד עם נשים הרבה לכ"ע לכן נ"ל לא יתייחד עם הנשים אפילו אשתו עמו דשרינן לעיל (דף פ:) דכיון דהוי רוכל איכא חששא טפי.

25. חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף פ עמוד ב

מתני' לא יתייחד איש אחד עם שתי נשים. פי' אפילו עם שתי נשים וכל שכן עם אשה אחת מפני שהנשים דעתן קלה עליהן ומחפות זו על זו ולא מכספי מהדדי, והא דקתני סיפא מי שעסקו עם הנשים לא יתייחד עמהם, קשיא לן מאי איריא מי שעסקו עם הנשים אפילו איניש אחרינא נמי לא יתייחד עם שתי נשים, וליכא למימר דרישא שתי נשים דוקא אבל ביותר משתי נשים מתייחד, וקמ"ל סיפא דמי שעסקו עם הנשים לא יתייחד אפילו עם נשים הרבה כדפירש רש"י ז"ל, דהא אמר בגמרא דטעמא דרישא מפני שהנשים דעתן קלה עליהן ומחפות זו על זו ולא מכלמן מהדדי, והאי טעמא אפילו בנשים הרבה איתיה, אלא דאידי דבעי למיתני אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים נקט רישא שתי נשים, ואיכא למימר דסיפא אתאן לכשרים דקיימא לן דאשה אחת מתייחדת עם שני אנשים בכשרים כדמפרש בגמרא, אבל אם עסקו עם הנשים הוה ליה כפריצים ואין אשה אחת ולא הרבה מתייחדין עמהן אף על פי שהם שנים, וכן פירש רבינו הגדול ז"ל.

26. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כב הלכה ח

אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתייחד עם הנשים, כיצד יעשה יתעסק עמהן ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת.

27. שולחן ערוך אבן העזר הלכות אישות סימן כב

אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתייחד עם הנשים. כיצד יעשה, יתעסק עמהם ואשתו עמו, או יפנה למלאכה אחרת.

28. ט"ז אבן העזר סימן כב ס"ק ו

אפילו מי שעסקו וכו' - זה דעת הרמב"ם דהתנא דנקט מי שעסקו וכו' לא יתייחד היינו לרבותא דאפילו זה לא יתייחד כמו אדם אחר ולא תימא דזה שרגיל עם הנשים אין לו הרהור כל כך אבל רש"י ותוס' מפרשים דהתנא נתן בזה חומרא מבאדם אחר לרש"י הוה החומרא לענין נשים הרבה דהיינו יותר משתים ולהתוס' החומרא אפילו אשתו עמו לא מועיל בזה וכבר זכר רמ"א דעת רש"י במ"ש בסעיף ה' ויש מתירין איש אחד וכו' אבל התוס' לא זכר שלא מהני אשתו עמו במי שעסקו וכו' ולא ידענא למה דודאי יש לחוש להחמיר בזה:

דין יחוד כשליבו גס בה

29. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף פא עמוד א

אמר רבה: בעלה בעיר - אין חוששין משום ייחוד. אמר רב יוסף: פתח פתח לרשות הרבים - אין חוששין משום ייחוד. רב ביבי איקלע לבי רב יוסף, בתר דכרך ריפתא, אמר להו: שקולי דרגא מתותי ביבי. והא אמר רבה: בעלה בעיר - אין חוששין משום ייחוד! שאני רב ביבי, דשושבינתיא הואי וגייסא ביה.

30. רש"י מסכת קידושין דף פא עמוד א

בעלה בעיר אין חוששין לה משום ייחוד - להלקות דמסתפי מבעל השתא אתי.

31. תוספות הרא"ש מסכת קידושין דף פא עמוד א

בעלה בעיר אין חוששין. פרש"י להלקותו, מתוך פירושו משמע שרוצה לומר דלכתחלה אסור, וקשה דבסמוך משמע דשרי דפריך אמאי קאמר שקילו דרגא מתותי ביבי, הילכך נראה לפרש דאין חוששין לאיסור ייחוד ואפי' לכתחלה, ואף על פי שיש ספרים דגרסי בעלה בעיר אין חוששין לה ובהיא דפתח פתוח לר"ה אין בו משום ייחוד מ"מ חדא מילתא היא וברוב ספרים גרסינן בתרווייהו אין חוששין וכן בפר"ח.

32. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כב הלכה יב

אשת איש שהיה בעלה בעיר אינה חוששת לייחוד, מפני שאימת בעלה עליה, ואם היה זה גס בה כגון שגדלה עמו או שהיתה קרובתו לא יתייחד עמה ואף על פי שבעלה בעיר, וכן כל המתייחד עם אשה והיה הפתח פתוח לרשות הרבים אין חוששין משום ייחוד.

33. שולחן ערוך אבן העזר הלכות אישות סימן כב סעיף ח

אשה שבעלה בעיר אין חוששין להתייחד עמה, מפני שאימת בעלה עליה. ואם היה זה גס בה, כגון שגדלה עמו או שהיא קרובתו, או אם קינא לה בעלה עם זה, לא יתייחד עמה אף על פי שבעלה בעיר.

34. חלקת מחוקק סימן כב ס"ק יג

בית שפתחו פתוח לר"ה - נראה דה"נ בגס בה ובקינא לה אסור וכן הוא בת"ה ס' רמ"ד:

35. ט"ז אבן העזר סימן כב ס"ק ח

בית שפתחו וכו' - גם בזה יש איסור ייחוד כשקינא לה עמו כמ"ש בסעיף ח' והוא מבואר להדיא בת"ה ס' רמ"ד בשם תוס' דסוטה אבל ודאי גס בה או קריבתו ודאי מועיל לזה פתחו לר"ה: * (דברי המגיה. כתב בחלקת מחוקק בס"ק י"ג בית שפתחו פתוח לר"ה נראה דה"נ בגס בה ובקינא לה אסור וכן הוא בת"ה ס' רמ"ד עכ"ל זה לא נמצא בת"ה רק אאם קינא לה כתב כן בשם תוס' דסוטה דחוששין לה משום ייחוד בפתחו פתוח לר"ה והטעם שם משום דפריצותא היא דקינא לה ועבדי אבל בגס בה ליתא שם וגם טעם זה ליתא בגס בה ואין סברא להחמיר וגם שם לא היה השאלה רק אאם בעלה בעיר וקינא לה אם חוששין משום ייחוד והשיב דחוששין דהואיל וקינא לה ועבדי פריצותא מקרי וכן מצאתי בתוס' דסוטה לענין פתחו פתוח לר"ה וכו' וכ"ש כאן עכ"ל הרי דיותר איכא חשש ייחוד באם בעלה בעיר מבפתחו פתוח לר"ה שהרי כתב בדרך כל שכן אבעלה בעיר ובגמ' דקידושין דף פ"א לא איתא הא דאם גס בה חוששין אלא אאם בעלה בעיר אם כן מנא ליה להמציא חומרא עוד בפתחו פתוח דקיל מאם בעלה בעיר כמ"ש בודאי בגס בה או בקרובתו מהני אם פתחו פתוח לר"ה ואין חוששין כיון דלא נמצא איסור בהדיא וגם אין הסברא נוטה להחמיר דדוקא בקינא לה דחמיר שהרי התורה עשאוה ספק כוודאי ואסורה לבעלה מספק כנטמאה בודאי כדאמרינן בריש נדה דין הוא להחמיר אפילו בפתחו פתוח משא"כ בגס בה או בקרובתו. עכ"ה): *

36. ערוך השולחן אבן העזר סימן כב סעיף ו

אשה שבעלה בעיר אין חוששין להתייחד עמה מפני שאימת בעלה עליה וי"א דלכתחלה אסור [רש"י] ואם היה זה גס בה כגון שנתגדלו ביחד או שהיא קרובתו או שיש להם איזה הכרה ע"י ענייני מסחר וכיוצא אסורים להתייחד אפילו בכה"ג כשבעלה בעיר וכ"ש אם בעלה קינא לה ממנו כן אם יש פתח פתוח לרה"ר ואינה נעולה אין איסור בדיעבד ביחוד ואם גס בה או קינא לה ממנו אסורים להתייחד כמ"ש: